

Z OBSAHU	Jak rodina pomáhá církvi a světu znovu objevit Boží lásku a smysl života	05
	Kněžky z Venuše	08
	Jak poznám, že se jedná o smrtelný hřích?	12

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

Narození Boha? Ano, z ženy!

Začala doba adventní, která nás připravuje na hvězdnou událost lidstva – Bůh se stává člověkem. Navíc se to neděje nějakou božskou sublimací nebo kosmickým jevem, ale způsobem veskrze lidským, tedy narozením ze ženy. Je tedy přirozené, že se v době adventní více snažíme zaměřovat na ženu, kterou si Bůh vyvolil, aby byla prostřednicí tohoto příchodu Boha na zem. Může nám k tomu pomoci i příprava na slavnost Neposkvrněného Početí Panny Marie. Skutečnost, že Panna Maria byla uchráněna dědičné viny není věcí náboženské potřeby nebo výmysl Církve, ale působení Boží Prozřetelnosti, která tuto ženu vyvolila za Matku Vykupitele, aby patřila vždy a výlučně Bohu. Ta, která má rozdrtit hlavu Satana musela být prosta jakéhokoliv područí, aby přemohla a pokořila jeho pýchu.

Existuje tendence redukovat ctnost

svatě čistoty na otázky 6. přikázání a následně na jakýsi seznam příkazů a zákazů, ale v principu jde o něco hlubšího. Pán Ježíš to vyjádřil v horském kázání: „*Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.*“ (Mt 5,8) Čistota srdce je nutná proto, abychom jasně vnímali skutečnosti, které jsou od Boha a k němu vedou, dokázali vážit si krásy dobra a ctnostného chování, snažit se vidět Boží krásu a velikost, jednoduše naplnit základní křesťanské povolání, a to je snaha o dokonalost lásky k Bohu a bližním, neboli o svatost.

Skutečnost, že Matka Boží byla uchráněna poskvrny hříchu znamená, že vždy a dokonale plnila Boží vůli, a proto je také mocnou pomocnicí v boji, který musíme vést. Proto ji prosíme o takovou čistotu srdce, která nám pomáhá jasně vidět osobní stav a stále se snažit o ctnost, neboli o to, aby také v nás mohl

Bůh najít své zalíbení.

Prosme Pannu Marii, aby nám pomáhala v každodenní opravdové oddanosti srdce, kterou od nás Bůh žádá v rámci povolání, jež jsme od Něho dostali. Sv. Josemaría Escrivá píše: „*Paní moje, jestliže chci uskutečnit ideál, který mi Bůh vložil do srdce, musím vzlétnout ... vysoko, velmi vysoko. Namítneš: mám křídla polepená blátem, velmi starým, špinavým a zaschlým ... Znovu ti zdůrazňuji, vroucně pros Pannu Marii a opakuj jí: „Nevzlétnu do výše, když vidíš, že se sotva dokážu odlepit od země. Která mě pevně přitahuje jako magnet! Matko, pomoz mé duši odrazit se k vítěznému letu, jehož cílem je samo Božské srdce.“*

Důvěřuj jí, vyslyší tvoje prosby.“

Požehnaný adventní čas.

P. MUDr. Mag. theol. Vojtěch Novák
administrátor ŘKF Rakovník

Komentář: Hon na tetky z okrašlovacího spolku

Hned na počátku prozradím, že těmi „tetskami z okrašlovacího spolku“ jsou senátorky Daniela Kovářová (zvolená letos) a Jitka Chalánková (senátorkou od roku 2018). Tetskami z okrašlovacího spolku je nazvala redaktorka *Lidových novin* Jana Machalická (v článku, který vyšel v *LN* 15. listopadu t. r.).

Čím se tyto dvě dámy prohřešily? Čím si vysloužily tolik posměchu?

Nechme promluvit Janu Machalickou: „Daniela Kovářová, která se ráda předvádí jako vyznavačka konzervativních hodnot nesnášející emancipaci, se... vyznamenala výrokem, že manželé mají povinnost a právo provozovat sex, milovat se a počínat děti.“ (Paní senátorka Chalánková promine, dnes budu hájit pouze Danielu Kovářovou.)

Daniela Kovářová není křesťanka, nicméně má blízko ke křesťanským hodnotám, jak snad vyplývá z tohoto článku. Její knihu *Vztahy – 7 + 1 osudových omylů* mohu cele doporučit křesťanům i nekřesťanům. Autorku znám z jejích občasných komentářů v *Lidových novinách*. Čtu je vždy s velkou chutí. Patřím k těm, kteří u této autorky oceňují to, čemu se stále ještě říká „zdravý selský rozum“.

Přiznám se, že jsem nečetl původní vyjádření Daniely Kovářové (ano, je to moje chyba). Zato jsem četl několik článků její slova odsuzující. Přidrží se tedy pouze onoho výroku, kterým se Daniela Kovářová podle Jany Machalické „vyznamenala“, a to v interpretaci, jak ji vyjádřila Jana Machalická. Nebudu psát o tom, co si myslí Daniela Kovářová o emancipaci, byť vím, že ona proti emancipaci jako takové není. Emancipace má celou řadu poloh a podob, a to, že my konzervativci některé z nich odmítáme, neznamená, že ji odmítáme zásadně. To by ale bylo na jiný článek.

Budu se tedy věnovat onomu výroku, že „manželé mají povinnost a právo provozovat sex, milovat se a počínat děti.“ Jsem srozuměn s tím, že Janu Machalickou a mnohé jiné patrně nepřesvědčím a sám se zařadím mezi zpátečníky. Nicméně předpokládám, že jsou lidé, kteří chtějí druhému porozumět a kteří budou ochot-

senátoři Daniela Kovářová a Jiří Čunek na 1. schůzi Podvýboru pro rodinu. Foto: senat.cz

ni se nad touto problematikou zamyslet.

Nevím, jestli tak Daniela Kovářová učinila vědomě či nevědomě. Předpokládám však, že mohla mít na mysli výrok apoštola Pavla z 1. listu Korintským: „Muž ať plní své ženě, čím je povinen, a stejně i žena svému muži.“

Žena nevládne svým tělem, nýbrž její muž, podobně ani muž nevládne svým tělem, nýbrž jeho žena. Neodpírejte se navzájem, leda po vzájemné dohodě na čas...“ (Všimněte si, že tady máte „rovnost“ jak vyšitou.)

Bůh nás stvořil tak, abychom na sobě byli navzájem závislí. Muž na ženě a žena na muži. Sex je jedním z nejúžasnějších Božích vynálezů. Má ovšem svá pravidla. Manželství bez sexu je vždy ohroženo a mnohdy se rozpadá. Z Pavlových slov vyplývá, že ani jeden z partnerů by neměl používat odpírání sexu jako zbraň. Všichni ale víme – a ví to jak Daniela Kovářová, tak Jana Machalická – že v nejednom manželství jeden z partnerů odpírání sexu jako zbraň používá. Nikdo z nás nevolá, jak se snaží Jana Machalická vsugerovat, po nějakém zkoumání, zda manželé provozují sex, natož po nějakém sankcionování za „neprovzování“ sexu. Písmo pouze varuje, že bez sexu je manželství ohroženo, a vyjadřuje na tomto místě (naprosto rovnoprávně), že jsme stvořeni tak, abychom se navzájem potřebovali a doplňovali. Může se vám to nelíbit, ale to je asi tak všechno, co proti tomu můžete udělat.

Je mi jasné, že to mnoha dnešním lidem zní jako z jiného světa. Současný přístup k životu je založen na představě, že muž a žena jsou osamělé ostrovy, které se někdy spojí. Biblický pohled je dnes sku-

tečně pohledem z jiného světa. Říká nám, že při sexuálním spojení se muž a žena stávají „jedním tělem“. Vzniká něco nového, vyššího – jde o víc než jen o to, že mezi muže a ženu dáme znaménko plus.

Nejsem katolík, ale na katolickém pojetí manželství jako svátosti se mi líbí, že je to svátost, kterou neudílí kněz nebo biskup, ale kterou si manželé udělují navzájem. Pokud ale chce někdo uzavřít křesťanské manželství, bere na sebe skutečně určité povinnosti a určité závazky. V dnešní době se mezilidské vztahy na mnoha rovinách – a tedy i na rovině manželství – rozpadají; přesto jsem rád, že žiju v době, kdy manžele k těmto povinnostem a závazkům nenutí vnější, třeba ekonomické či sociální, okolnosti. Jde o naše rozhodnutí. Chcete-li ale dobré manželství, dobře uděláte, když se seznámíte s radami Písma. Kromě rad jsou tam ale i varování. Například ve starozákonní knize Přísloví čteme: „Moudrá žena svůj dům staví, kdežto hloupá ho svými rukama boří.“ (Zde to sice není výslovně řečeno, ale v duchu Písma můžeme větu konvertovat na opačné pohledy: „Moudrý muž svůj dům staví, kdežto hloupý ho svými rukama boří.“

Doufám, že se mi podařilo vyjádřit mé myšlenky bez zbytečných útoků. Nemusím se uchýlovat k takovým figurám jako „kádrové posudky z uličního výboru KSČ“ atd., jaké Jana Machalická vynalézavě vrší. Mým záměrem nebylo Janu Machalickou urazit, ale poukázat na to, že na věc můžeme mít i jiný pohled než ten, který se nám prvoplánově nabízí.

Dan Drápal, dan-drapal.cz

Biskupové z Kéraly šokováni obětováním dvou žen

Katoličtí biskupové v jihoindickém státě Kérala vyjádřili své zděšení z obětování dvou žen. Tyto lidské oběti byly součástí obřadu prováděného k získání bohatství a prosperity.

Roslin a Padma. Foto: ucanews

Otec Jacob G. Palakkappilly, mluvčí Rady katolických biskupů Kéraly, podle serveru *ucanews.com* uvedl, že incident, který vyšel najevo 11. října, otrásl kolektivním vědomím indické společnosti.

„Nikdy by nás nenapadlo, že takový ďábelský čin bude spáchán ve státě, který je hrdý na svou gramotnost,“ řekl tento kněz 12. října serveru *ucanews.com* v nárazce na tvrzení představitelů Kéraly, že se jedná o jediný stát v zemi s úplnou gramotností.

Policie oznámila, že zadržela tři podezřelé, včetně ženy, která se při výslechu k činu přiznala.

Otec Palakkappilly uvedl, že tento zločin „odráží drastický morální úpadek“ ve společnosti, kde „chamtivost a touha po bohatství“ způsobuje, že se lidé chápou jakýchkoli prostředků včetně lidských obětí.

„Víra má sloužit k zlepšování člověka a duchovní pohodě,“ řekl a zároveň naznačil, že by tyto vraždy měly vyburcovat náboženské, společenské a politické

představitelů k prosazování spravedlnosti a odbourávání pověr.

Hlavní podezřelý, Mohammad Šafi známý jako Rašid, provozovatel černé magie, přesvědčil Bhagavala Singha, tradičního léčitele, a jeho ženu Lailu, že jim lidská oběť přinese prosperitu.

Během posledních čtyř měsíců trojice údajně unesla dvě ženy, identifikované pouze jako Roslin a Padma, zabila je, rozčtvrtila jejich těla a poté části těl pohrbila v prostorách Singhova domu jako součást rituální oběti, uvedl server *ucanews.com*.

Premiér státu Kérala Pinarayi Vijayan řekl, že jej tento incident šokoval.

„Únosy a zabíjení lidí kvůli bohatství a pověrčivosti jsou ve státě, jako je Kérala, nepředstavitelným zločinem,“ uvedl v prohlášení a vyzval lidi, aby se nebáli tyto nekalé praktiky odhalovat a upozornili na ně veřejnost.

Catholic365

SLOVO KNĚZE

Není to tak dávno, co jsme si připomínali svěťice, které, krom toho že byly příbuzné, byly známy svou ochotou pomáhat druhým. A proto, i když nás od jejich života dělí několik století, je jejich odkaz stále živý. Bystrý čtenář jistě uhodl, že mám na mysli sv. Anežku a její tetu sv. Alžbětu.

Žel Bohu si poslední dobou všímám, že některé osoby zaštiťující se tím, že jsou katolického vyznání, jako by čerpaly inspiraci jinde. Alespoň tak usuzuji z jejich slovních vyjádření (ať již písmem či mluveným slovem). Možná je to dáno tím, že v dnešní poněkud zmatené době je velký důraz kladen na štěstí okamžité a nějak rychle se zapomíná na štěstí věčné.

A tak mnozí, aniž by si to možná uvědomovali, schází z cesty, po které kráčely svěťice výše zmíněné a vydávají se po cestě, kterou hrdě kráčela např. soudružka Kollontayová, věrná spoluputnice V. I. Lenina, první žena v roli velvyslankyně na světě. Krom toho že však byla spolehlivou bolševičkou, byla také propagátorkou volné lásky a potratů. I její zásluhou byl Sovětský Svaz první zemí na světě, ve které byl uzákoněn umělý potrat.

Je přímo jakousi zvrácenou ironií, že potrat je nyní povýšen na jednu z hodnot spolku, který je mnoha cyniky nazýván Eurosojuz. A tak se paradoxně vydává EU cestou, po které kdysi vykročil SSSR. A ač mnoho mluvčích hlav v Bruselu mluví o nebezpečí jakýchsi postsovětských idejí a imperiálních nálad šířících se opět z východu, ony samy (ty hlavy) otvírají postupně sovětizaci zadní vrátka na bruselský dvorek. Jen ta fangle už není rudá s jednou hvězdou; barva se změnila i hvězdičky přibýly. A tak se naplňuje sen s. Kollontayové, jen v jiných barvách a s jiným slovníkem. Není to věčná škoda?

Sv. Anežko a Alžběto, orodujte za nás.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

TY JSI TEN, KTERÝ MÁ PŘIJÍT, ANEBO MÁME ČEKAT JINÉHO?

11. prosince 2022 – 3. neděle adventní – Mt 11,2–11

Ambrož

Někteří to však chápou takto: Jan byl tak velký prorok, že poznal Krista a oznámil budoucí odpuštění hříchů. Jako milující prorok však nemohl uvěřit, že ten, o němž věřil, že přijde, má také zemřít. A tak pochyboval nikoli ve víře, ale v lásce. Petr také pochyboval a řekl: „Bůh ti buď milostiv, Pane, to se ti nestane“ (Mt 16,22).

Jan Zlatoústý

To je však zcela neopodstatněné. Jan o tom nevěděl, naopak, hlásal to jako první, když řekl: „Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Když ho tedy nazývá Beránkem, odkazuje přímo na kříž. Neboť hřích světa nesl jinak než skrze kříž. A jak může být víc než prorok, když neví, co vědí všichni proroci? Vždyť i Izajáš říká, že ho vedli na porážku jako beránka (Iz 53,7).

Když byl Jan s nimi, neustále je přesvědčoval o Kristu. Ale když měl zemřít, snažil se ještě víc. Báł se totiž, aby ve svých učednících nezanechal stav zhoubného přesvědčení a oni nezůstali odvráceni od Krista, k němuž se od počátku snažil všechny své učedníky přivést. Kdyby jim však řekl: „Odejdi ode mne, neboť je lepší než já“, by je nepřesvědčil, ale domnívali by se, že to řekl proto, že o sobě smýšlí pokorně, a to by je k němu ještě více přitáhlo. Co tedy dělá? Očekává, že od nich uslyší, že Kristus dělá zázraky. Neposílá ani všechny, ale některé dva, o nichž pravděpodobně věděl, že se nechají přesvědčit více než ostatní, aby jim položená otázka nebyla podezřelá a aby díky zkušenosti pochopili rozdíl mezi ním a Ježíšem.

Kristus věděl, jak Jan uvažuje, a proto neřekl: „Já jsem“, protože by to těm, kteří by to chtěli slyšet znovu, kladlo překážky. Mysleli by si totiž (i kdyby to neřekli), co mu řekli Židé: Svědčíš sám o sobě (J 8,13). Proto je učil svými zázraky a své učení jim předkládal jasněji a bez podezření. Svědectví skutků je věrohodnější než svě-

Giovanni di Paolo: Sv. Jana Křtitele navštěvují ve vězení dva učedníci (1455–1460)

dectví slov. Proto ihned uzdravil mnoho slepých, chromých a mnoho dalších, ne proto, aby poučil Jana, který už to věděl, ale ty, kteří pochybovali. Pokud jde o Janovy učedníky, bylo toho už dost. Zázračný Kristus se vzdálil. Bylo však třeba uvést zástupy na pravou míru, protože z otázek Janových učedníků mnohé věci špatně pochopily, aniž by znaly záměr Toho, který je poslal. Mohli si totiž říci: „Ten, který tolik svědčil o Kristu, teď změnil názor a pochybuje, zda je to on. Říká to proto, že se hádá s Ježíšem? Nebo mu vězení vzalo odvalu? Nebo snad předtím mluvil zbytečně a nadarmo? „Když odcházeli“, aby se nezdálo, že mu lichotí. A když poučoval i zástup, nevyjádřil veřejně jejich pochybnosti, ale dal odpověď na myšlenky, které je uváděly v pochybnosti, a tím ukázal, že zná skryté věci. Neřekl jim však jako Židům: „Proč si myslíte ve svých srdcích něco zlého? (Mt 9,4), ačkoli i oni smýšleli zle. Nebylo to ze zlého úmyslu, ale z neznalosti. Proto s nimi nemluví tvrdě, ale odpovídá za Jana a ukazuje, že se neodchýlil od svého původního názoru. A učí to nejen svým slovem, ale i jejich vlastním svědectvím, ne slovy, ale skutky: „Co jste vyšli na poušť, abyste viděli? Jako by řekl: „Proč jste opustili města a shromáždili se

na poušti?“ Tolik lidí by se nevydalo do pouště s takovou touhou, kdyby si nemysleli, že tam uvidí něco velkého a podivuhodného, pevnějšího než skála.

Tak ukazuje, v čem je Jan větší než proroci. Je blízko Kristu, a proto říká: „Posílám před tvou tvář“, to znamená blízko tebe. Neboť jako ti, kdo krácejí blízko královského vozu, jsou slavnější než ostatní, tak i Jan je slavnější ve své blízkosti Kristu.

Jeroným

On se neptá, jako by nevěděl, ale jako se Spasitel ptá, kde je Lazar pohřben (srov. J 11,34), aby ti, kdo mu ukázali hrob, byli připraveni uvěřit alespoň tím, že uvidí mrtvého vstát. Tak i Jan, kterého chtěl Herodes popravít, posílá své učedníky ke Kristu, aby při této příležitosti viděli znamení a zázraky, uvěřili v něj a skrze Mistrov otázky se sami poučili. Janovi učedníci však byli trochu nedůtkliví a záviděli Pánu, jak ukázala jejich předchozí otázka, když řekli: „Proč se my a farizeové často postíme, a tvoji učedníci se nepostí?“ Jan jim odpověděl: „Ne. (Mt 9,14)

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

JAK RODINA POMÁHÁ CÍRKVI A SVĚTU ZNOVU OBJEVIT BOŽÍ LÁSKU A SMYSL ŽIVOTA

Často kolem nás slyšíme o krizi manželství a rodiny. Ptáme se, jak rodině pomoci.

Ale co když otázka nakonec nestojí jen, jak můžeme v církvi pomoci manželům, ale také jak mohou manželé a rodiny pomoci církvi znova uvidět velký obraz, mapu cesty, propojení počátku a konce dějin spásy? Co když je to tak, že krize víry vedla ke slepotě vůči tomuto „velkému obrazu“? Debatujeme o tom a onom v učení církve, a pro stromy nevidíme les. Utápíme se v jednotlivostech, a uniká nám pointa životně důležitého příběhu, jehož jsme součástí.

Anglikánský biskup a biblista N. T. Wright v jedné své promluvě na obhajobu manželství muže a ženy uvádí toto:

Na začátku (Genesis 1 a 2) i konci Bible, jak ji známe dnes (Zjevení 21 a 22), najdeme stejnou skutečnost: spojení nebe a země, svatbu muže a ženy. Ten, kdo stvořil na počátku nebesa a zemi, stvoří nakonec nová nebesa a novou zemi. Muž a žena ve své komplementaritě jsou od počátku symbolem této jednoty, nacházejí se v srdci biblického příběhu spásy. Svatba Adama a Evy je předobrazem svatby Krista a církve a obojí je klíčem ke smyslu celého stvoření: ukázat na jednotu nebe a země, která je Božím záměrem od počátku. Vyjdeme-li od těchto konců směrem do středu, všechno dostane jasnější smysl: proč je Stará smlouva symbolizována řečí manželské úmluvy a vede k Nové smlouvě mezi Kristem a církví.

Osobně si myslím, že rodina, tedy muž, žena a děti, si zaslouží ochranu ne proto, že je „tradiční“. V jistých kulturách pěstují jako „tradiční“ narážení hlav nepřátel na kůl. Rodina si zaslouží obranu a podporu proto, že je to *stvořené Boží „slovo“*, řeč, v níž slyšíme ozvěnu tajemství skrytého v Bohu od věčnosti. Tedy: *Kdo je Bůh?* (Společenství osob v lásce.) *A: Jaký je Boží plán s člověkem?* (Pozvat nás k účasti na životě Boží „rodiny“.)

Rodina dává církvi jazyk pro vyjádření radostné zvěsti. Skrze víru a křest se

Foto: © Pavel Langer / Člověk a Vira

totiž rodíme k novému životu Božích milovaných dětí. Jsme proto bratři a sestry, protože máme jediného Otce a jsme členy jedné velké rodiny, která má své členy nejen na zemi, ale také v očistci a v nebi.

Ale je tu ještě další důležitý úkol: manželé a rodiny učí církvec být víc „jako rodina“. Příkladů najdeme hned několik:

I. Rodina nás učí těšit se z maličností

Moje neter Stella, Stelinka, má Downův syndrom. Je jí šest a zatím nedokáže říct delší srozumitelnou větu. A přesto má své úžasné dary. Kdysi jsem o tom napsal:

Stelinka žije naplno v přítomném okamžiku. Co naplno – na sto deset procent! Z obyčejných maličností dokáže udělat oslavu. Když táta přinese z obchodu nákup, má z toho doslova Vánoce. Vytahuje z tašky jednu věc po druhé a s nefalšovaným nadšením volá: „Jééé, mrkev! Jééé, salát!“ Jako by právě dorazila zásilka z Nové Kaledonie. Takovou radost měl snad naposledy Hospodin při stvoření světa, když na své dílo zálibně pohleděl a viděl, že je to dobré: „Jééé, žirafa kordofanská! Jééé,

mokrýš střídavolistý!“¹

Stelinka nedávno ze školky přinesla pochvalu: „Umí krásně počítat do dvou.“ Děti nás jednoduše naučí radovat se z maličností, i z malých krůčků tím správným směrem. Když vidím svoji malou neter a ostatní tzv. jinak obdarované děti, říkám si: „Každá hvězdička svítí, jak umí.“ A o nás dospělých to platí stejně.

Nedávno jsem k tomu kdesi poznamenal:

Je k životu naprosto nezbytné, abychom se dokázali těšit z maličností. Když máme zrovna světlý den, nebo – jako právě nyní – i když k nám z dálky doléhá řev zbraní. (...) Ano, svět je plný absurdního, tupého zla a násilí, ale současně přetéká dobrem a neobyčejnou krásou: květin, zvířat, vztahů, překvapení, úsměvů... Symfonii Božeho stvoření nakonec nepřehluší žádný z těch našich lidských obludných vynálezů zkázy.

Když si začneme všimnout malých věcí, zrodí se v našich srdcích vděčnost Dárci. A je to vděčnost, která otevírá cestu důvěře a důvěra pak naději. Vždycky nám připomene: Bůh je věrný, je blízko, Boží

¹ Z fejetonu pro *Katolický týdeník*.

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Víra

prozřetelnost objímá celý svět. Postaral se o mě včera a dnes, postará se i zítra. Když se dokážeme těšit z malých věcí, přestane mít strach z těch velkých.

Vzkříšený Kristus, aby své učedníky přesvědčil, že není pouhý přízrak, pojeď před nimi rybu (vizte Lk 24, 43). Pro apoštoly byla pak ona rybí kost připomínkou: Pán žije! Je vítěz nad smrtí. (...) Právě ony maličkosti, o kterých píšu, ony Boží úsměvy, pohlazení a esemesky, jsou něco jako naše osobní „rybí kosti“. Může to být skoro cokoli, co nám poselství, že Pán žije a je vítěz, znovu nechá rozeznít v srdci. Požehnaná jiskérka ve tmě!²

Ani naše pomoc druhým v jejich bolestech a starostech nemusí být „nic velkého“, ale přesto je rozhodující. Náš úsměv, povzbuzení, pět minut naslouchání, požehnaní, nic z toho nedokáže obratem vyřešit velká trápení těch, kdo k nám přicházejí. Ale umožní jim znova se nadechnout. Najít sílu zvládnout další hodinu, den. Zvednout se a jít dál.

2. Rodina nás vede k odpovědnosti za své „malé políčko“

Aby rodina mohla šlapat jako hodinky, musí se každý z členů chopit svého díla. Každý, malý i velký, podle svých schopností a darů, má na starosti něco jiného pro společné dobro.

Bůh po nás nechce, abychom se cítili zodpovědní za všechny problémy světa. Naším úkolem je obdělávat to své „malé

políčko“: možná jeden řádek, možná dvě, tři rostlinky. Bůh nás tak učí důvěře v jeho prozřetelnost: „To je tvá odpovědnost. Zbytek nech na mně.“

Jak můžu například přispět k ukončení válek ve světě? V první řadě tím, že se (jako kněz) ráno dobře pomodlím breviář, že se (jako otec od rodiny) budu po příchodu z práce věnovat dětem, že (jako matka rodiny) už potřeť s láskou našemu malému vyměním plenky. (Plenky může vyměňovat stejně dobře i táta.) „Budete-li tím, čím máte být,“ říká svatá Kateřina Sienská, „zapálíte celý svět.“

3. Rodina nás učí, že jsme „jedno tělo“

Rodina nám ukazuje, jak úzce jsme vzájemně propojení: v radostech, strastech, milosti i hříchu. Selhání otce a matky dokáže poznamenat jejich potomky po řadu generací. Naopak citlivost jediného člena na Boží milost jí umožňuje vylít se každého z rodiny.

Oběť z lásky ke druhému je jakoby vepsaná do DNA vztahů v rodině. Díky této skutečnosti objevíme například „eucharistický“ smysl práce: otec námahavou prací „stravuje“ své tělo, láme své tělo a rozdává ho po kouskách svým dětem. Matka živí (doslova) svým tělem děti, když je kojí.

Milované dítě je tak už díky své rodině připravené vstoupit do tajemství Eucharistie: oběti, hostiny, díkůvzdání, obdarování, společenství, radosti z blízkosti milovaného. Jestliže Bůh připravoval člo-

věka na tajemství Eucharistie mohla předobrazy Starého zákona, připravuje vždy znova lidské srdce na toto tajemství prostřednictvím života v rodině.

4. Rodina nás vede ke znovuobjevení bratrství

Rodina nám dává zakusit, že je důležitější, kdo jsi, než to, co děláš. Kdo jsi, je dáno vztahem, který je vepsaný do našeho těla a jeho schopností: jsi v první řadě syn/dcera, pak bratr a sestra, pak ženich, nevěsta a otec, matka. A pohled víry přidává: jsi milovaný syn (dcera), proto miluj svého bratra a svou sestru.

Kéž by to platilo zvláště o nás kněží! Druhý vatikánský koncil k tomu uvádí toto: „Všichni kněží, kteří byli svěcením včlenění do kněžského stavu, jsou mezi sebou spojeni hlubokým svátostným bratrstvím. Zvláště však v diecézi, jejíž službě jsou přiděleni, vytvářejí jeden kněžský sbor.“³ A na jiném místě hovoří podobně: „Společné posvátné svěcení a poslání spojuje všechny kněze mezi sebou navzájem důvěrným bratrstvím.“⁴

Známkou zdravého kněžského bratrství je také ochota požádat druhé kněze o modlitbu a pomoc v obtížných situacích, přijmout jejich upřímně míněnou kritiku a (možná ještě více) schopnost těšit se z jejich osobních charismat a pastoračních úspěchů.

5. V rodině může žena (i muž) objevit svou pravou důstojnost a hodnotu

Trvat na tom, že pro „záchranu“ své důstojnosti žena nutně potřebuje přístup ke svátostnému kněžství, znamená v podstatě se domnívat, že žena jakožto žena nemá v církvi své jedinečné a nenahraditelné poslání, k němuž muži nemají přístup. Znamená to popírat teologickou smysluplnost rozdílů mezi mužem a ženou a úzké spojení mezi stvořením a vykoupením.

Prorockým posláním ženy je být jako žena ikonou církve Nevěsty a jako nevěsta ikonou svatosti. Co jiného je totiž svatost, než *nechat se Bohem milovat*? Přiznat Bohu iniciativu, prvenství v lásce,

3 PO, 8.

4 LG, 28.

2 Z fejetonu pro *Katolický týdeník*.

Foto: ©_Frantisek_Ingr / Člověk a Víra

úsměv, právě takovou radost mívá i Bůh pokaždé, když z nebe spatří, že hříšník před Ním z plna svého srdce k modlitbě pokleká.“ To mně řekla žena, téměř týmiž slovy, a takovou hlubokou, takovou jemnou a opravdu náboženskou myšlenku, v níž rázem byla vyjádřena všechna podstata křesťanstva, to jest všechen pojem o Bohu, jako o našem rodném otci a o radosti Boží z člověka, jako otce ze svého vlastního dítěte – nejhlavnější myšlenka Kristova! Prostá žena! Ovšem, matka...“⁵

Svůj článek bych chtěl zakončit slovy Henriho Caffarella: „Ano, tento svět bije a utlačuje rodinu ze všech stran, nicméně si zaslouží, aby se skrze rodinu obrátil k Bohu, přišel k němu a byl mu zasvěcen: Bohu, jehož láska prosvítá každým okamžikem, každým skutkem a každou zvyklostí rodinného společenství.“⁶

jak to činí nevěsta vůči ženichovi?

Nekonečné debaty o kněžském svěcení žen jsou podle mne jen dalším „ekologickým hříchem“: plýtváním papírem. Něco však přeci můžeme pro ženy při mši udělat: projít pečlivě všechny naše české liturgické texty a modlitby a všude tam, kde jsou „synové“, ať jsou i dcery, a kde jsou jen „bratři“, ať jsou i sestry...

6. Děti „mluví“ o Bohu, i když ještě neumějí mluvit

Nemůžeme tvrdit, že bereme teologii vážně, pokud nebereme vážně děti. Protože Bůh se stal dítětem. A děti nás toho o nás i o Bohu naučí opravdu hodně, po-

kud jim to dovolíme. Rodičovská láska je ozvěna Božího otcovství v lidském srdci, účast na pohledu Stvořitele: „A viděl, že je to dobré (nebo: krásné).“

F. M. Dostojevskij ve svém románu *Idiot* nechává ústy jistého knížete odpovédět na otázku, zda a proč věří v Boha:

„Když jsem se vracel do hostince, potkal jsem ženu s kojencem. Žena ještě mladá, dítěti bylo tak asi šest neděl. Dítě se na ni usmálo, podle jejího pozorování poprvé od svého narození. Dívám se, tak přenábožně se z nenadání pokřižovala. „Co to děláš, povídám, mladice?“ (...) „Ale tuhle, povídá, právě tak, jako bývá matčina radost, když zpozoruje u svého kojence první

Karel Skočovský

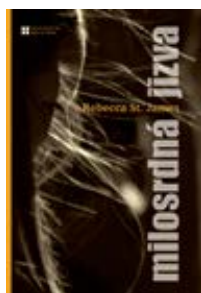
P. ThLic. Karel Skočovský, Ph.D.
prefekt Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci

⁵ Nakladatelství Dobrovský, Praha 2014, str. 235.

⁶ Převzato z knihy *Manželství – společná cesta k Bohu*. Karmelitánské nakl., Praha 2022, str. 232.

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Rebecca St. James – Nancy Rue: Milosrdná jizva

Kniha oslovuje především mladé čtenáře, kteří se potýkají se zraněností v oblasti sebezpečí a vztahů.

Brož., 396 s., cena 399 Kč

Stormie Omartianová: Vánoční zázrak

Známa americká autorka tentokrát opustila své obvyklé téma modlitby za druhé a sepsala dílko, v němž vypráví události Kristova narození současným jazykem. Součástí každé kapitoly je úryvek z Písma svatého a modlitba. Kniha nás může provázet dobou adventní, ale nabízí se i jako milý vánoční dárek.

Váz., 128 s., cena 249 Kč

KNĚŽKY Z VENUŠE

Nejen poslední tři papežové ve vzájemné shodě trvají na tom, že římskokatolická církev nemá oprávnění světit ženy na kněze.¹

Jan Pavel II. navíc vyjádřil, že jde o stanovisko „s konečnou platností“. Papež František to jasně řekl dokonce již jako arcibiskup v Buenos Aires: „V katolické církvi nemohou ženy vykonávat kněžství, protože v křesťanství je nejvyšším knězem muž, Ježíš.“² Přesto se stále objevují rebelské hlasy, které navzdory trvalému a zcela jednoznačnému stanovisku papežů stále prosazují svěcení žen, jako by mělo v této otázce jít o nějaký „pozitivní vývoj“.

Profesor Halík tak nyní například říká: „Dneska jsou dva hlavní argumenty proti svěcení žen... nikdy to tak nebylo, toto nepatří k Tradici. A za druhé, jaksi Ježíš si vybral za své apoštoly jen muže. Já tyto dva argumenty, což ještě neznamená, že tleskám všem těm věcem, tyto dva argumenty neberu jako platné. Jednak to, že to nikdy nebylo: no mnoho věcí nebylo nikdy, mnoho věcí se nějakým způsobem vyvíjí. Potom taky to, že si Ježíš vybral jenom muže: no Ježíš si vybral také jenom obřezané Židy a jakým právem my teda můžeme světit Čechy, Japonce, Němce atd.? To jsem teď vznesl v Římě a pár lidí za mnou přišlo, ...je to pravda. Vybral si jen ty Židy, tak jak můžeme říct, proč to překračovat – a tady s tím nemáme problém. Takže já myslím, že tyto argumenty jako moc neplatí...“³

Opusťme na chvíli papežské stanovisko, které je bohatší než uváděné dva důvody, a podívejme se blíže na tyto akademické argumenty. Skutečně pouhý fakt, že dosud v církvi něco nebylo, neznamená, že to ani nebude. Tradice v církvi je právě o tom, že spolu s námi necháváme o případných novinkách chestertonovsky „hlasovat“ i své předky. Ovšem nebylo v církvi ještě vyzkoušeno

Rafael Santi: Nesení kříže (1516)

mnoho věcí a dodejme, že naštěstí. To, že církev zatím např. nezkoušela doprovázet liturgii heavy metalovou hudbou, ještě neznamená, že by to zkusit měla začít. Děkujeme Bohu za dostatek zdravého rozumu pro papeže, biskupy a kněze, že nezkoušíme každý nápad jen proto, aby byl vyzkoušen, když by mohl být vyzkoušen. Samotná potřeba nějak experimentovat ani možnost nějak experimentovat prostě nestačí.

Ještě zajímavější je druhý akademický argument, protože Ježíš si skutečně nevybral nežidovské muže, které dnes přesto světíme. Jenže zde je podstatné, že Ježíš si mezi apoštoly nevybral také ani jed-

nu židovskou ženu, přestože mezi jeho následovníky ženy byly a přestože jinak v chování k ženám boural dobová kulturní tabu. Když tedy Ježíš vybral pouze židovské muže, v otázce svěcení žen se samozřejmě musíme soustředit na slovo „muže“, nikoliv na slovo „židovské“. Protože kdyby si Ježíš vybral mezi apoštoly i židovské ženy, i my bychom dnes světili Čechy, Japonky, Němky atd. Když Ježíš řekl apoštolům „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium“, jistě tím také neměl na mysli, že jedinými apoštoly pro celý svět budou pouze Židé. Je zajímavé, jak rozdíl ve svěcení mužů a žen v katolické církvi dokáže plně a v kontextu

1 Viz např. apoštolský list *Ordinatio sacerdotalis* sv. Jana Pavla II.
2 Bergoglio, J. – Skorka, A.: *O nebi a zemi*. Paseka, Praha – Litomyšl, 2013. Kapitola *O ženě*.
3 Halík, T.: *Krise moderního křesťanství*. Přednáška na FF UK; Neurazitelny.cz, 3.10.2022. Diskuse.

Álvaro Pires de Évora: Uvedení Páně do chrámu (cca 1430)

pochopit rabín Abraham Skorka: „Křesťanství převzalo funkci kněze z hebrejské Bible... také v našem vyznání příslušelo kněžství mužům. Ale dnes máme učitele, ne kněze.“⁴

Myslím tedy, že pokud neuvažujeme intelektuálně povrchně, oba uvedené argumenty hovořící proti svěcení žen platné jsou. Profesor Halík dále svou podporu svěcení žen opřel o osobní zkušenost: „Když o tom mluví, tak spousta lidí, kteří to odsuzují atd., tak si prostě něco přečtou v knížce a takhle to je. Ale jestli je to kryto osobní zkušeností, tak je to něco úplně jiného... Potom jsem byl v Anglii a potkával jsem běžně ty anglikánské teoložky v kolárku, poslouchal jsem jejich kázání, které byly vynikající... teď mám celou řadu žaček řeholnic, které mají vysokoškolské vzdělání a dovedly by fantasticky kázat, byly by velice dobré pastorky a prostě nemohou. Takže já jsem ztratil tuhle představu díky té zkušenosti, že to jde. Jako že někdo to je a jde to. Nic se nestalo...“ Problém s osobní zkušeností však je ten, že různí lidé ji mohou mít různou. Třeba ta má by zase mluvila zcela jednoznačně

proti svěcení žen – slyšel jsem kázání hutských farářek, neoslovovala mne a vynikající nebyla.

Domnívám se však, že zde jsou vážné důvody, proč nesvětit ženy na katolické kněze, které jdou mimo stanovisko církevních autorit a odvažují se o tom mluvit, protože také souvisejí s osobní zkušeností. Můj dědeček byl lékař, vystudoval medicínu v Brně před sto lety. Po promoci nastoupil do tehdy nové psychiatrické léčebny v Kroměříži, a postupně se stal také primářem a ředitelem tohoto ústavu, dokonce opakovaně, dokud ovšem komunisté v 50. letech nezjistili, že jako křesťanský pacifista vůbec nerozumí třídnímu boji. Ze své padesátileté praxe si dědeček odnesl jednu zajímavou životní zkušenost: říkal, že velmi často ženy, lékařky v oboru psychiatrie, v míře mnohem větší než muži, byly mentálně poznamenány svou profesí. Dědeček si to vysvětloval odlišným přístupem muže a ženy k životním osudům pacientů. Většina žen se totiž osobně vztahuje do člověka, se kterým hovoří, což ovšem v případech psychických potíží je poněkud rizikovou záležitostí.

Je zde tedy, myslím, podstatná otázka rozdílu mezi muži a ženami. Katolický

kněz, muž, nejen káže, ale také zpovídá. Slyší mnoho hříchů, hektolitry naší lidské ubohosti a špíny. Muž, na rozdíl od ženy, která mnoho věcí „uchovává ve svém srdci“, dokáže lépe nevpustit dovnitř, co slyší. Říká se, že muži neodpouštějí, ale zapomínají, kdežto ženy odpouštějí, ale nezapomínají. Když tedy kněz na místě Krista odpouští Boží mocí, dokáže lépe zapomenout, co slyšel. Proto je něco dost jiného role pastorek v protestantských církvích, které nemají svátosti, tedy ani svátost smíření, ovšem kází. Úvahy o protestantizaci kněžství je tedy vhodné hodnotit i v tomto kontextu.

Některé rozdíly mezi muži a ženami v komunikaci a ve vztazích pěkně popisuje i mezinárodní bestseller Johna Graye *Muži jsou z Marsu, ženy jsou z Venuše*. I když je jasné, že jde o zjednodušení, které nemusí sedět na všechny, nám se s manželkou kniha osvědčila jako velmi užitečná. Dáváme ji jako doporučené čtení snoubencům při přípravě na manželství a známe více manželek, které doma předčítaly tuto knihu svým mužům, aby do nich ty rozdíly „dostaly“. Myslím, že pro rozšíření pohledu na odlišnosti mezi muži a ženami lze knihu doporučit i všem kněžím a akademikům, a to třeba i jako základ do diskusí na téma gender ideologie, která se některé rozdíly mezi pohlavími naopak snaží mazat.

Psychologické argumenty jistě nejsou ty hlavní. Co je konstitutivní a co dobově podmíněno, poznáme právě z Tradice a magisteria. Když už však někdo veřejně neuznává autoritu papežů, resp. selektivně si ze slov papeže vybírá jako platné jen něco, i pop psychologie by snad mohla pomoci pochopit, že Ježíšův výběr pouze mužů „s konečnou platností“ nemusel být tak úplně náhodný.

Martin Kvapilík

Mgr. Ing. Martin Kvapilík
publicista

4 Slovo rabín znamená „učitel“. Viz *O nebi a zemi*, kapitola *O ženě*.

VÝVOJ NEOLIBERALISMU OPONUJÍCÍ LEVICI

Vzhledem k vysoké aktuálnosti vývoje neoliberalismu tváří v tvář tlaku levice nabízíme několik úvah nad článkem Rainera Hanka (vyšel 5. 6. 2021 v němčině v *Neue Zuercher Zeitung*), který byl do léta 2018 šéfredaktorem „*Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung*“. Žije ve Frankfurtu a pracuje jako novinář.

Úvod: ekonomická otázka jako taková

Důležitá otázka, jak chápat, regulovat a řídit ekonomickou činnost ze strany moderního státu, je tématem úvah celé řady politických a ekonomických škol, které byly v posledních dvou stech letech na Západě (v Evropě a USA) podrobeny zkoušce. Tato škála přístupů sahá od marxisticko-socialistického extrému až po liberální individualistický kapitalismus. Když ideologie převzaly tyto intelektuální konstrukce a převedly je do konkrétních činů, byly vždy degradovány na pouhé nástroje k dosažení konečného dobra, kterým je mír a sociální spravedlnost, což znamená spravedlivou výrobu a rozdělování statků.

Ze známých historických důvodů se tak tento sen v komunismu, nacismu a různých formách extrémního socialismu změnil v tragédii, a to do té míry, že svoboda a iniciativa občana byla potlačena. Naproti tomu v politických a ekonomických systémech založených na svobodě a přirozených ekonomických zákonech přinesly nečekaně hojnou prosperitu státu i jednotlivců. Příklady: německý hospodářský zázrak Ludwiga Erharda a Konrada Adenauera, americký model ekonomiky v Chile po Pinochetovi, evropská a americká otevřená ekonomika a její úspěšné kopírování v Asii, které se za posledních třicet let podařilo vymanit z extrémní chudoby více než miliardu lidí, nemluvě o Číně, která tento model také dokázala okopírovat, aniž by to otevřeně přiznala.

Jednotlivec je hlavním protagonistou ekonomické produkce, protože je to právě on, kdo disponuje vynalézavostí Edisona, Steva Jobse a mnoha dalších, kterým se díky jejich vynálezům a objevům podařilo zvýšit produktivitu lidské práce o tisíce procent, a nastolit tak hluboké společenské procesy s bezpro-

Foto: Markus Spiske / Unsplash

středními ekonomickými a politickými dopady. Jedním z tisíců příkladů je vynález hnacího motoru (poháněného párou nebo spalováním pohonných hmot), který je základem industrializace, jež začala na počátku 19. století. A nesmíme zapomenout ani na přírodní a technické vědy, racionalizaci, elektronickou výpočetní techniku a umělou inteligenci. Na marxismu, který se stále rozměňuje v různých formách extrémního socialismu, je špatné to, že všechno musí dělat stát v tom smyslu, že občan nemá svobodu cokoli vymýšlet ani svobodně myslet. Výsledkem je nejen ochromení veškerého skutečného pokroku, ale také pokles blahobytu, konfiskace soukromého majetku atd.

Neoliberalismus, velký obětní beránek

Na opačném pólu než marxismus stojí myšlenkové směry, jež oceňují svobodné-

ho člověka na otevřeném ekonomickém trhu, který se reguluje sám volnou soutěží pod dohledem státu. Jejich úkolem je neumožnit zneužití hospodářské soutěže silnějším hospodářským subjekty. Ale i tyto ekonomické systémy, které můžeme zařadit pod pojmové označení kapitalismus, vyvolávají pochopitelnou kritiku, například kvůli neochotě platit daně, projevům sobeckých ekonomických zájmů, neochotě starat se o chudé, nedostatku solidarity a porozumění, tvrzení, že sobectví je dobré, protože silně podporuje osobní a podnikatelské úsilí.

Z těchto důvodů převládá v intelektuálních kruzích na Západě přesvědčení, že neoliberalismus je třeba přehodnotit. Tento kritický postoj se od roku 1980 projevuje stále silněji, ale zatím se nedaří prosadit změnu, resp. lepší ekonomické systémy neexistují. Stále ještě jsou vidět velké ekonomické úspěchy kapitalismu, který je jakoby páteří neoliberalis-

mu, jenž umožnil materiální prosperitu, jakou Západ dosud nezažil, a zároveň tento ekonomický model od konce poslední světové války postupně přejímá celý svět.

Triumf a tragédie neoliberalismu

Rainer Hanke oprávněně cituje Harolda Jamese, historika ekonomie, který vyučuje na Princetonské univerzitě a který ve své brilantní esaji v časopise „*Capitalism*“ (vydání z jara 2020) ukázal, do jaké míry je třeba neoliberalismus chápat jako reakci na vlnu de-globalizace, jež následovala po Velké hospodářské krizi. Cílem významných intelektuálů (mimo jiné Ludwiga von Misesa, Friedricha Augusta von Hayeka, Raymonda Arona a Wilhelma Röpkeho) bylo navrhnout otevřené a dynamické, ale neméně civilizované trhy pro svět ohrožený rostoucím nacionalismem a radikálními populistickými proudy.

Tragédií historie myšlenek neoliberalismu je to, že nedokázaly přesvědčit levičáky i konzervativce, že se jedná o spravedlivý ekonomický model. Harvardský ekonom Alberto Alesina, který bohužel zemřel v mladém věku, neúnavně prosazoval myšlenku, že „by se levice měla naučit milovat liberalismus“, protože bojovat proti šikaně privilegií a protekcionismu v každodenní konkrétní hospodářské politice je nejen účinné, ale i sociálně spravedlivé. Neoliberalismus se svými otevřenými trhy a nadřazeností konkurence v rámci státní regulace stále zajišťuje prosperitu národů lépe než jakýkoli státní intervencionismus. Nejlepším příkladem je Čína od 80. let 20. století. Ale kdo by se odvážil chválit Čínu za její neoliberalní obrat? Neoliberalismus může v nejlepším případě uspět inkognito.

Peter Kopa
Think Tank LA

Dr. Peter Kopa
právník

DONUCENA K POTRATU. ESLP O JEDNÉ Z TVÁŘÍ DOMÁCIHO NÁSILÍ

Ukryti za heslem „moje tělo, moje volba“ nemůžeme přehlížet to množství žen, pro které potrat nebyl svobodnou volbou.

Foto: Adrian Gryczuk

Evropský soud pro lidská práva má talent přicházet s rozsudky, které umí otevřít diskusi o závažných společenských tématech. Asi před měsícem si vzal na mušku nucené potraty. V rozsudku S. F. K. proti Rusku ze dne 11. října 2022, č. 5578/12 si řekl své k této obzvláště odpudivé formě domácího násilí.

Dvacetiletá těhotná žena byla svými rodiči přinucena podstoupit umělé ukončení těhotenství ve veřejné nemocnici. Rodiče ji do nemocnice na zákrok přivedli proto, že její přítel byl odsouzen k trestu odnětí svobody. Žena informovala personál nemocnice, že s potratem nesouhlasí. Ještě na operačním sálu prosila lékaře, zda by nemohl zákrok pouze fingovat. Vzápětí vtrhla na sál její matka a křičela, že je otec obě zabije, pokud si dítě nenechá vzít. Pod vlivem tohoto tlaku pacientka ustoupila, se zákrokem vyslovila souhlas a nechala lékaře za asistence sestry potrat provést.

Evropský soud pro lidská práva toto jednání odsoudil jako nelidské a ponižující zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svo-

bod: „Takový nucený potrat provedený za těchto okolností byl v rozporu s lidskou důstojností žalobkyně. Jednalo se o zavrženíhodnou formu nelidského a ponižujícího zacházení, které mělo za následek nejen vážné bezprostřední poškození jejího zdraví – tedy ztrátu nenarozeného dítěte – ale také dlouhodobé negativní fyzické a psychické následky.“

Po odeznění prvotního šoku podala žena trestní oznámení, ovšem bez úspěchu. A zde spatřil ESLP další porušení čl. 3 Úmluvy: „V daném případě se trestněprávní mechanismy ukázaly jako zjevně neúčinné, pokud jde o stížnost stěžovatelky na nucený potrat, a to jak ve vztahu k jednání jejích rodičů, tak ve vztahu k jednání zdravotnického personálu příslušné nemocnice.“

Jinými slovy, Ruská federace porušila Úmluvu tím, že trestně nestihala rodiče ... ale ani zdravotnické pracovníky.

A co Česká republika a nucení k umělému potratu? Jak je právně ošetřeno?

Umělé ukončení může být u nás usku- tečně pouze na základě písemné žádosti ženy. Tato žádost může být po svém

podpisu kdykoliv odvolána. To samé platí i o informovaném souhlasu. Veřejný ochránce práv v letošním roce vydal stanovisko, z něž vyplývá, že samotný podpis informovaného souhlasu nemusí vždy znamenat, že pacientka žádá o poskytnutí zdravotní služby svobodně.

Jaké dopady může mít ombudsmanův právní názor ve vztahu k trestnému činu nedovoleného přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159 trestního zákoníku), to si netroufám odhadnout. Navíc, problémem nucených potratů nejsou lékaři, ale okolí ženy.

Pokud někdo – zpravidla partner nebo rodiče, ale může se třeba jednat také o vychovatele v dětském domově – ženu k umělému ukončení těhotenství proti její vůli nutí, dopouští se trestného činu vydírání. Nemusí tak činit ani fyzickým násilím nebo jeho hrozbou; postačí i pohrůzka jiné těžké újmy: např. „pokud si to nenecháš vzít, vyhodím tě na ulici“.

Od 1. ledna 2022 navíc platí, že nucení k potratu je trestáno přísněji, než jiné formy vydírání; mezi okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby přibyl znak „spáchá-li takový čin na těhotné ženě“.

Oslovil jsem pracovníky *Linky pomoci* pro těhotné ženy s dotazem, zda se již s donucením ženy k umělému potratu setkali. Představili mi několik anonymi-

zovaných kazuistik. Nejvíce mě zasáhlo toto svědectví mladé ženy:

Z nemocnice jsem příteli utekla zadním vchodem. Když zjistil, že interrupce neproběhla, strašně se rozčílil. Že on to nechce. Chce žít svobodně. Donutil mě jít znovu. Doprovázel mě skoro až ke vstupu na sál, aby měl jistotu, že znovu neuteču. Neměla jsem už sílu...

Nejen svět filmového průmyslu má své hnutí *me too*. V poslední době se lze setkat s narůstajícím počtem žen, které veřejně deklarují, že umělý potrat, který v minulosti podstoupily, nevolily svobodně. Byly k němu donuceny – nikoliv abstraktním tlakem okolností nebo sociální situací, ale konkrétními lidmi. Nejčastěji partnerem nebo rodiči.

Jejich utrpení se z ideologických důvodů dlouhodobě bagatelizuje. Něco podobného se donedávna dělo s tématem sexuálního násilí: aby se neohrozil pokrok v podobě liberalizace sexuality, jednoduše se přehlíželo. Je na čase připustit si, že ať již se na umělý potrat díváme jakkoliv, bývá často zneužit proti těm, jejichž svobodu má rozšířit.

Poznámka navíc k přičitatelnosti jednání lékaře státu

Soudci Roosma a Lobov připojili k roz-

sudku S. F. K. proti Rusku částečně odlišné stanovisko. Souhlasili s použitím procesní části čl. 3 Úmluvy (tj. se závěrem o tom, že pachatelé měli být trestně stíháni), vyjádřili ale pochybnost, zda jednání personálu nemocnice je přičitatelné státu. Kladou si otázku, zda k takovému závěru stačí pouhá skutečnost, že se zákrok odehrával ve veřejné nemocnici – pokud by se stejného jednání dopustili lékaři soukromé nemocnice, již by odpovědnost státu dovozena být neměla? Současně poukazují na to, že věc měla být posuzována více jako problém domácího násilí rodičů vůči dceři (a mělo být posuzováno splnění pozitivních závazků státu v této oblasti), než jako odpovědnost státu za jednání zdravotnických pracovníků.

*Jakub Kříž
pravovdosti.substack.com*

*JUDr. Jakub Kříž, Ph.D.
právník, vysokoškolský pedagog*

JAK POZNÁM, ŽE SE JEDNÁ O SMRTELNÝ HŘÍCH?

Určitý skutek může být špatný, aniž by byl hříšný. A hříšný skutek nemusí být nutně smrtelným hříchem. Zde je návod, jak tyto rozdíly rozpoznat.

Každý – nebo téměř každý – ví, že existují morálně dobré a morálně špatné skutky. Kdy však je nějaký čin nejen špatný, ale i hříšný? A především smrtelně hříšný? Vždyť svatý Jan píše, „každá nepravost je hřích, ale je i hřích, který není k smrti“, zároveň však „jest ovšem hřích, který je k smrti“ (1J 5,16.17). „Smrtelný hřích v nás ničí lásku, bez níž je nemožná věčná blaženost. Když hříšník tohoto hříchu nelituje, odsuzuje se k věčné smrti“

(KKC 1874). Právě proto je „smrtelný“: navždy nás oddělí od Boha, pokud není „napraven lítostí a Božím odpuštěním“ (KKC 1861).

Díky Bohu, ne každý zlý skutek je smrtelně hříšný. Jak tedy poznáme, který je který? Stejně jako existují tři složky při posuzování mravního jednání (předmět, úmysl a okolnosti), tak existují tři podmínky smrtelného hříchu: (1) „závažná látka“, (2) „plné vědomí“ a (3) „uvážený

souhlas“. A katechismus jasně říká, že všechny tři podmínky musí spolupůsobit (1857).

Pokud jsou splněny všechny tři, jedná se o smrtelný hřích. V opačném případě se „člověk dopustí lehkého hříchu, nedodrží-li v nepřilíh závažné věci míru, předepsanou mravním zákonem, nebo když neuposlechne mravního zákona v závažné věci, avšak bez plného vědomí nebo bez plného souhlasu“ (KKC 1862).

Hieronymus Bosch nebo jeho následovník: Sedm smrtelných hříchů a čtyři poslední věci člověka (1505–1510)

I to je ale problém, protože lehký hřích „oslabuje lásku“ a „je překážkou v pokroku duše při uskutečňování ctností a při konání mravního dobra“ a „úmyslný všední hřích, který zůstal bez lítosti, nás pohněhlou disponuje ke spáchání smrtelného hříchů“, ale lehký hřích (sám o sobě) „nezbavuje posvěcující milosti, přátelství s Bohem, lásky ani věčné blaženosti“ (KKC 1863).

Co znamená „závažná věc“? Znamená to, že hřích je závažný. Jak se ale posuzuje závažnost hříchů? Katechismus výslovně hovoří o závažnosti konkrétních hříchů, mezi něž patří svatokrádež (2120), rouhání (2148), křivá přísaha (2152), úmyslné vyhýbání se povinnosti účastnit se mše svaté v neděli a ve svátek (2181), vražda (2268), nenávisť k bližnímu, „když někdo vědomě chce, aby bližní měl velkou škodu“ (2303), prostituce (2355), pohlavní styk mimo manželství (2390) a lichocení, „podporuje-li neřesti nebo těžké hříchů“ (2480). Podob-

ně svatý Pavel uvádí v listě Galatským 5,19–21 a v 1. Korintským 6,9–10 seznamy hříchů a píše, že ti, kdo je páchají, „nebudou mít podíl na království Božím“. Žádný z těchto seznamů však není vyčerpávající.

V širším smyslu katechismus říká, že „závažná věc je upřesněna deseti příkázáními“ (1858), a odkazuje na Ježíšovu odpověď bohatému mladíkovi. Když se ho ten muž zeptal: „Učiteli dobrý, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“, Ježíš mu řekl: „Příkázání znáš: Nezabiješ, nezczizolžíš, nebudeš krást, nevydáš křivé svědectví, nebudeš podvádět, cti svého otce i svou matku“ (Mk 10,17,19). Zdá se, že Ježíš jasně naznačuje, že ti, kdo czizolží, kradou atd., nebudou mít podíl na věčném životě.

I zde je však třeba zmínit dvě důležité upozornění. Na jedné straně ne každé porušení Desatera je smrtelným hříchem. Například člověk, který ukradne dolar, nemusí být nutně zatracen. Na

druhou stranu ne každý smrtelný hřích je přímým a zjevným porušením Desatera. Svatý Tomáš Akvinský se touto námitkou zabývá při úvahách o hříchu obžerství: „Každý smrtelný hřích je v rozporu s některým příkázáním Desatera: to však zjevně není případ obžerství.“ Akvinský tvrdí, že obžerství je nepřímým porušením třetího příkázání (svěcení svátečního dne) tím, že nás odvrací od svatosti. Je to zvláštní odpověď, ale svatý Tomáš ji dále vysvětluje: „Ne všechny smrtelné hříchů jsou v přímém rozporu s příkázáními *Dekalogu* [Desatera], ale pouze ty, které obsahují nespravedlnost: protože příkázání *Dekalogu* se týkají zvláště spravedlnosti a jejích součástí.“ Jinými slovy, desatero příkázání stanoví „první zásady“ mravního zákona; není to vyčerpávající seznam všech závažných hříchů. Správná otázka zní: Staví dané chování cokoli jiného nad Boha nebo mě od Boha odvrací? Pokud ano, je to závažná věc.

Při zvažování, zda je hřích smrtelný, či nikoli, záleží na okolnostech. Katechismus například upozorňuje, že „je třeba brát v úvahu také postižené osoby: násilí páchané na rodičích je samo sebou těžší než násilí páchané na cizím člověku“ (1858). Stejně tak okradení milionáře je menším zlem než krádež jídla hladovějícímu člověku. Katechismus na příkladu lži vysvětluje, jak určit závažnost hříchů: „Závažnost lži se měří podle pravdy, kterou zkresluje, podle okolností, úmyslu lháře, podle škod způsobených těm, kteří jsou jejími oběťmi. Lež sama o sobě je pouze všedním hříchem, stává se však smrtelným, když těžce poškozuje ctnost spravedlnosti a lásky“ (2484).

Joe Heschmeyer
Catholic Answers
Přeložil Pavel Štička

Joe Heschmeyer
právník, historik, filozof, teolog

MŠE SVATÁ OČIMA KARMELITÁNŮ

Jedním z nejnámějších aspektů karmelitánské spirituality je představa duchovního života jako postupné projití třemi fázemi: očištěním, osvětlením a sjednocením.

Tyto etapy se často označují jako cesta očišťování, cesta osvětlení a cesta sjednocení. Jejich názvy vyjadřují převládající činnost každé z nich.

Kostel Santa Maria della Victoria v Římě: Předávání karmelitánského hnědého škapuliře sv. Janu od Kříže, sv. Terezií z Avily a sv. Terezií z Lisieux. Foto: Lawrence OP

V první etapě se velmi a opakovaně snažíme o umrtvení svých hříšných návyků, abychom si vytvořili životní styl, který je skutečně oddaný Bohu.

Ve druhé etapě pokračuje očišťování našich mravních nedokonalostí, ale převládajícím tónem je osvětlení Boží milostí, jelikož Bůh nás stále iniciativněji učí své svrchované dobrotě. V této fázi se stáváme vnímavějšími; protože hlavní překážky jeho působení byly odstraněny, Bůh v nás může stále volněji působit. Boží realita se stále více stává výchozím bodem našich myšlenek, vůle a skutků a bodem, k němuž směřují.

Ve třetí fázi nás Bůh vtahuje do kontemplativního spojení se sebou samým: jde výhradně o jeho dílo, jen on nás může povznést k takovému zakoušení a vidění své dobrotы a my se můžeme pouze otevřít jeho lásce. Není to spojení, ke kterému bychom se odhodlávali sami, ale spíše jde o spojení, které v nás usku-

tečňuje on – tak, jak se to líbí jeho Maještátu. Velcí karmelitánští učitelé církve svatý Jan od Kříže a svatá Terezie od Ježíše nás ujišťují, že navzdory drsné cestě,

která k tomuto stupni vede, a navzdory naší bezmocnosti jej dosáhnout, stojí jediné ochutnání Boží sladkosti za každé utrpení, každou bolest, každou těžkost; je to skutečně nebe, které se vlamuje do našeho padlého světa.

Nemáme se starat o to, ve které etapě se právě nacházíme (už tam budu? Stane se mi to? Kdy se mi to stane? Nevzdaluji se tomuto cíli?). Takové starosti by se mohly smísit s rafinovanými formami pýchy, zoufalství či skrupulí. [viz rámeček] Naším úkolem je spíše konat to, co je v naší moci: jít cestou očišťování a usilovat o osvětlení. Zbytek udělá Bůh, až přijde vhodný čas. Nechá nás v sobě spočinout, až k tomu budeme způsobilí, ne-li v tomto životě, tak v životě budoucím, pokud z tohoto života odejdeme ve stavu milosti.

Jak se tedy tato karmelitánská duchovní nauka vztahuje k samotné struktuře a prožívání mše svaté?

Každá mše svatá se skládá ze tří základních částí: přípravných obřadů kajícnosti, poučení z Božího slova a zpří-

Urban Hannon vyjadřuje mírnou rozmrzelost z přílišného opírání se o toto trojí dělení a jsem si jist, že mnozí by zde s jeho pocity sympatizovali: „Andělé mají ve své hierarchii tři funkce kvůli těm, kteří jsou v řadě pod nimi: očišťovat, iluminovat neboli osvěcovat a zdokonalovat neboli sjednocovat s Bohem. Svatý Tomáš tento trojí postup přejímá od svatého Dionýsia Areopagity – ‚Pseudo-Dionýsia‘ chcete-li – z jeho velkého pojednání o andělech nazvané *O nebeské hierarchii*. (Pro zajímavost: slovo „hierarchie“ zřejmě vymyslel sám svatý Dionýsios právě v tomto díle.) Tuto trojici možná znáte z modernější duchovní literatury, která se snaží dělit křesťanskou cestu lidí na očistnou, osvěčující a sjednocující. Budu k vám upřímný: Takové pokusy většinou považují za neúčinné, příliš narcistické a příliš zkušenostní, protože se snaží udělat vědu z něčeho, co prostě vědou není, a chce rozlišovat – nebo vnucovat duchovnímu životu soubor obecných jevů, což nefunguje a ani o to nejde. Ale zmiňuji to zde jen proto, abych poznamenal, že původem očistného, osvěčujícího a sjednocujícího je právě andělská hierarchie – a pak církevní svátosti, které jsou naší lidskou účastí na ní. Dobří andělé neustále sdělují Boží dobrotu těm, kdo jsou v hierarchii níže, a přitahují je blíž a blíž k Boží radosti tím, že očišťují, osvěčují a zdokonalují ty, kdo jsou jim svěřeni.“ Pripomeneme-li si, že původ této trojí klasifikace je v Dionýsiově a Akvinského učení o tom, co vyšší andělé dělají pro anděly nižší, uvědomíme si, že Bůh nás současně očišťuje, osvěčuje a sjednocuje se sebou, a to jak přímo, tak prostřednictvím stvořených zprostředkovatelů.

tomnění kalvárské oběti, kdy je božská oběť přinášena Bohu a my, její údy, jsme obětováni Bohu ve spojení s Ním jako naší Hlavou.

Mše svatá právě proto začíná očištěným obřadem. U paty oltáře recitujeme Žalm 42, abychom na počátku zdůraznili naši vzdálenost od Boha, naši nehodnost se k němu přiblížit a naši potřebu jeho milosti, a mohli se pak odvážit vykročit a přistoupit k oltáři, který představuje Krista. V Confiteor vyznáváme své hříchy, v devateronásobném Kyrie eleison prosíme o Boží milosrdenství. Snažíme se očistit od všeho, co by mohlo bránit našemu sjednocení s Kristem.

Když přejdeme ke kolektě, prosíme o milost a otevíráme svou mysl a srdce, abychom se nechali utvářet Božím slovem: tím začíná iluminativní fáze mše, kdy klečíme nebo sedíme, abychom vyslechli starozákonní či epištolní čtení, a stojíme, abychom přijali evangelium, v němž nás učí samo Boží slovo. Jsme-li bdělí a pozorní, bude Boží slovo moci proniknout do naší duše, aby jeho pravda dala tvar a míru našim myšlenkám a našim touhám. Bůh nás formuje, abychom byli připraveni na spojení s ním samým. On sám nás může naučit, jak odložit starého člověka a obléci nového člověka. Bez jeho poučení se pravděpodobně daleko nedostaneme. Jak uvádí Tomáš Akvinský, i ti nejbystřejší pohanští filo-

zofové dospěli po dlouhém studiu a se směsicí omylů jen k některým pravdám o Bohu. Bůh se svým zjevením nejen snižuje k tomu, aby nás učil, ale vkládá nám též do úst slova, jimiž ctíme jeho pravdu a spravedlnost. Čtení se stává intelektuálním kadidlem, které mu obětujeme a které představuje výstup naší mysli k jeho trůnu.

Další úkon zahajujeme offertoriem: svou odpověď, symbolizovanou chlebem a vínem, které lidé připravili a přinesli na oltář, čímž Pánu říkáme, že jsme připraveni přinést sebe sama jako oběť, že jsme připraveni připojit se k jeho sebeobětování na kříži a odevzdat se ohni jeho lásky. Vstupujeme na cestu sjednocení, kde je naší úlohou přistoupit k hostině, připraveni přijmout Pána Ježíše, který k nám přichází v Oběti a dává nám sám sebe. Ačkoli my přistupujeme k jeho oltáři, je to on, kdo nás přijímá do společenství se sebou samým. Jak říká svatý Augustin, zatímco obyčejný pokrm se proměňuje v toho, kdo ho jí, tento nebeský pokrm, který je skutečnější a silnější než my, nás proměňuje v sebe sama, a tak nás spojuje s naším Pánem.

Právě o tom je tedy dobré přemýšlet spolu s karmelitánskými učiteli: Mše svatá je naším miniaturním ponořením se do celého duchovního života jen tehdy, když se jí otevřeme! Neprovede vás samozřejmě celými etapami očišťová-

ní, iluminace a sjednocení – to by byla zkratka! –, ale svou strukturou se těmto etapám podobá a v našich duších vykoná něco z jejich díla.

Skutečný očišťovatel, učitel a milovník našich duší, Ježíš Kristus, je přítomen a připraven očistit nás, kteří k němu v pokoře voláme, dychtivý osvitit nás svým slovem a touží sjednotit nás se sebou, vložit svůj vzkrášený život do našich těl a duší. Vstoupíme-li do této velké modlitby Krista a jeho církve a učiníme-li ji svou vlastní modlitbou, osou, kolem níž se točí zbytek našeho života, takřkajíc liturgicky se vyučíme karmelitánské moudrosti; zakusíme a uvidíme, jak milosrdný je Pán k těm, kdo se ho bojí a vyzývají jeho jméno.

*Peter Kwasniewski
OnePeterFive
Přeložila Alena Švecová*

*Peter Kwasniewski, PhD
spisovatel, publicista a skladatel*

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

VLOŽIT DORUKY, KTERÁ SE NATAHUJE SHŮRY

Prý „pro děti není problém, že kolem sebe mají další mámy, táty, strejdy, protože děti neřeší, jestli mamá spí se strejdou nebo máma spí s mámou. Naopak pro ně může být výhodou, že kolem sebe mají více dospělých, kteří jim věnují pozornost,“ zaznělo na vlnách *Českého rozhlasu* z úst jedné psychologičky, která byla dotazována na oblast tzv. polyamorních vztahů. Je to nehorázná pitomost, čtenář nechť promine, ale také závažný problém, poněvadž veřejnoprávní mediální prostor tímto způsobem přispívá k dekadenci společnosti. A samozřejmě to pak zásadním způsobem ohrožuje mladou generaci a děti. Civilizace s těmito pseudoproblémy a pseudovztahy nemůže zezaniknout.

Volá se po novém ministerstvu. Prý Ministerstvo pro klima. Mladí aktivisté s touto myšlenkou přišli v čase okupačních stávek pro klima na univerzitách a dalších místech. Jeden by řekl, že jsou mladí, že z toho vyrostou. Ale zároveň také v Egyptě skončil tzv. klimatický summit EU. „Jedním z nejvíce překvapujících bodů jednání bylo oznámení Evropské komise, že EU zvýší svůj klimatický závazek. A místo snížení emisí o 55 procent sníží do roku 2030 emise o 57 až 58 procent. To vypadá v situaci, kdy jedou naplno všechny evropské „špinavé“ uhelné elektrárny, které nahradily (kde to šlo) elektrárny plynové, jako něco zcela mimo realitu,“ píše *Deník*. Místopředseda Evropské komise Frans Timmermans i místopředseda vlády Marián Jurečka, který zastupoval Česko jako předsednickou zemi EU, pokládají ale tento cíl za „zcela reálný“. A jako třešnička zas jedna lež – má jít o součást řešení „dnešní Ruskem způsobené energetické krize.“ A vidíte, já myslela, že zle je kvůli energii zelené, evropské.

V roce 2014 vyhrála talentovou soutěž *The Voice of Italy*, v roce 2022 opouští řeholní život. Dalo se to čekat. Pro mnohé nevidaný úkaz talentované sestry Cristiny,

Silvestro dei Gherarducci: Graduál ze Santa Maria degli Angeli - Zvěstování v iniciále R (14. st.)

kteří měl údajně dle některých komentátorů způsobit příklon veřejnosti k církvi, přiblížení Boha lidem a vyložit srozumitelně, co je církev, nakonec nedopadl nijak slavně. „Nyní jsem Cristina Scuccia a jsem servírka ve Španělsku,“ prohlašuje bývalá řeholnice. Může se to stát a děje se to bohužel ne tak zřídka. A vždycky má takové selhání jednu společnou příčinu: pýchu. Ostatně, kdybychom si sáhli do svého svědomí, bude to právě pýcha, která bude příčinou mnoha našich hříchů.

Začal adventní čas, doba tak příhodná právě pro zpytování svědomí. V adventu se připravujeme na oslavu nezměrné Boží lásky k nám; lásky tak mocné, že když nás Pán viděl naši nouzi, chtěl nás

zachránit svou milostí, nechtěl, abychom trpěli my sami. Papež Benedikt XVI. nám připomněl, že naše volání po Pánu, aby nás přišel spasit, se ozývá v celé historii. Řekl: „Toto je volání mužů a žen v každém věku, kteří cítí, že sami nemohou překonat obtíže a nebezpečí. Potřebují vložit ruce do větší a silnější ruky, do ruky, která se k nim natahuje shůry“ (Vánoční poselství *Urbi et Orbi*, 2011). Adventní liturgie církve jsou plné čtení proroků o očekávání izraelského lidu na příchod Mesiáše. Krásné hymny vyjadřují dychtivé očekávání sdílené křesťany v průběhu staletí. I naše osobní modlitba by v nás měla podporovat touhu přijmout Pánovu ruku.

–zd–